

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา(Descriptive study) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการ ในเด็กนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน เขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยมีระเบียบของการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่เด็กนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกินที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองลำพูนจังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 5 แห่งโดยใช้น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงในการประเมินภาวะโภชนาการ(>1.5 S.D.) ได้จำนวนประชากรทั้งสิ้น จำนวน 81 คน ดังนี้

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน(คน)			จำนวนนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน		
	ทั้งหมด(%)	ชาย(%)	หญิง(%)	ทั้งหมด(%)	ชาย(%)	หญิง(%)
1. สันป่าข่างหน่อม	158(100)	80(50.6)	78(49.3)	21(100)	12(57.1)	9(42.8)
2. เลาหจิตร	154(100)	72(46.7)	82(53.2)	9(100)	5(55.5)	4(44.4)
3. สันป่าข่างหลวง	186(100)	80(43.0)	106(56.9)	15(100)	9(60.0)	6(40.0)
4. จามเทวี	91(100)	36(39.5)	55(60.4)	9(100)	5(57.1)	4(42.8)
5. ประตูลี้	427(100)	209(48.9)	218(51.0)	27(100)	17(62.9)	10(37.0)
รวมทั้งหมด	1,016(100)	477(46.9)	539(53.0)	81(100)	48(59.2)	33(40.7)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบางส่วนได้มาจากการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือที่มีผู้สร้างไว้แล้ว โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยส่วนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการบริโภคอาหาร โดยข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกครอบครัวที่มีรูปร่างอ้วน รายรับที่ผู้ปกครองให้เป็นค่าใช้จ่ายค่าอาหารกลางวัน และการใช้จ่ายจากเงินที่เหลือจากค่าอาหาร ส่วนที่ 2. ข้อมูลการบริโภคอาหารประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการกินอาหารในแต่ละมื้อ การกินอาหารระหว่างมื้อ อาหารที่เลือกกิน ความถี่ในการกินอาหาร รวมทั้งหมด 21 ข้อ

2. แบบวัดความรู้ ทักษะคิด และความเชื่อ ประกอบด้วย

2.1 แบบวัดความรู้ด้านโภชนาการ มีลักษณะเป็นคำถามให้เลือกตอบ (Multiple Choice item) ประกอบด้วยคำถาม ความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและประเภทของอาหาร ประโยชน์และโทษของอาหารที่มีต่อร่างกาย การวิเคราะห์และการเลือกบริโภคอาหาร รวมถึงการปฏิบัติตัวในการรับประทานอาหาร โดยจะมีคำตอบถูกคำตอบเดียว ถ้าตอบถูกให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ตอบผิดให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน คำถามทั้งหมดมี 10 ข้อ ดังนั้นมีค่าคะแนนระหว่าง 0-10 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

0 - 2 คะแนน หมายถึง มีความรู้ต่ำ

3 - 5 คะแนน หมายถึง มีความรู้ปานกลาง

6 - 10 คะแนน หมายถึง มีความรู้ดี

2.2 แบบวัดทัศนคติต่อภาวะโภชนาการเกินและความเชื่อเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ลักษณะการสร้างคำถามที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ กำหนดให้ผู้เลือกตอบได้ 2 ตัวเลือกคือ ใช่และไม่ใช่ แปลผลโดยใช้ค่าร้อยละ

ทัศนคติด้านบวก หมายถึง มีความนึกคิด ความเข้าใจที่ดีต่อภาวะโภชนาการเกิน

ทัศนคติด้านลบ หมายถึง มีความนึกคิด ความเข้าใจ ที่ไม่ดีต่อภาวะโภชนาการเกิน

ความเชื่อด้านบวก หมายถึง มีความคิดเห็น ความรู้สึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ความเชื่อด้านลบ หมายถึง มีความคิดเห็น ความรู้สึก ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภค

อาหาร

3. แบบสอบถาม เกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งอาหาร ลักษณะการสร้างคำถาม กำหนดให้ผู้เลือกตอบได้ 2 ตัวเลือกคือ ใช่ และไม่ใช่ แปลผลโดย ใช้ค่าร้อยละ

ใช่ หมายถึง สามารถหาซื้ออาหาร จากแหล่งจำหน่ายอาหารมารับประทานได้ง่าย

ไม่ใช่ หมายถึง ไม่สามารถหาซื้ออาหาร จากแหล่งจำหน่ายอาหารมารับประทานได้ง่าย

4. แบบสอบถาม ด้านพฤติกรรมเพื่อน พฤติกรรมผู้ปกครอง พฤติกรรมครู ลักษณะการสร้างคำถาม กำหนดให้ผู้เลือกตอบได้ 2 ตัวเลือกคือ ใช่และไม่ใช่ แปลผลโดย ใช้ค่าร้อยละ

ใช่ หมายถึง พฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดภาวะโภชนาการเกิน

ไม่ใช่ หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดภาวะโภชนาการเกิน

5. แบบบันทึกภาวะโภชนาการ ประกอบด้วย ข้อมูลบันทึกน้ำหนัก ส่วนสูง และอายุของเด็กนักเรียน จากข้อมูลการสำรวจภาวะโภชนาการเด็ก ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2551 กรกฎาคม 2551

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยหลังจากผู้ศึกษาสร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จะนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1.) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.) ผู้เชี่ยวชาญด้านงานโภชนาการ ศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่

3.) ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน แล้วนำมาคำนวณค่า

ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index [CVI]) ค่าที่ได้เท่ากับ 0.90 จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้มีความชัดเจน เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะนำไปหาความเชื่อมั่นต่อไป

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษาในจังหวัดลำพูน จำนวน 30 คน และนำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองของเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อดูความชัดเจนของภาษาและระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริงกับประชากรที่ศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าความเชื่อถือได้ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richarson) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.76

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลโดยผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการเก็บข้อมูล การรวบรวมข้อมูล จนกระทั่งการ นำเสนอข้อมูล โดยผู้วิจัยจะให้ข้อมูลและแจ้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ให้กลุ่ม ตัวอย่างรับทราบ และสามารถถอนตัวออกจากการศึกษาได้ ทุกขณะการตอบแบบสอบถาม หากไม่ต้องการตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อประสานงานตามขั้นตอน ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ประสานงานกับครูที่รับผิดชอบงานด้าน โภชนาการ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียด และขั้นตอน ในการเก็บข้อมูล
3. ผู้ศึกษานัด วัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละโรงเรียน
4. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามของเด็กนักเรียนและผู้ปกครอง ให้ครูที่รับผิดชอบงานด้าน โภชนาการ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล
5. ครูที่รับผิดชอบงานด้าน โภชนาการ ดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะเด็กนักเรียนที่มีภาวะ โภชนาการเกิน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการทำ แบบสอบถามให้เด็กนักเรียนทราบ ก่อนลงมือทำแบบสอบถาม
6. คุณครู มอบแบบสอบถามของผู้ปกครองให้เด็กนักเรียนที่มีภาวะ โภชนาการเกิน กลับไป ให้ผู้ปกครอง เพื่อตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดของการตอบแบบสอบถามให้เด็ก นักเรียนทราบ เพื่อนำไปชี้แจงให้ผู้ปกครองในการทำแบบสอบถาม และนำมาคืนให้คุณครูประจำ ชั้น
7. ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ